

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060308

DOM
2018-08-22
Stockholm

Mål nr
P 11192-17

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2017-11-10 i mål nr P 2330-17, se bilaga A

PARTER

Klagande

1. V F

2. C W

Motpart

Kungälv kommun
442 81 Kungälv

SAKEN

Antagande av detaljplan för fastigheten X m.fl. i Kungälv kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med upphävande av mark- och miljödomstolens dom ändrar Mark- och miljööverdomstolen Kommunstyrelsens i Kungälv kommun beslut den 24 maj 2017, § 183/2017, dnr KS2011/1753, att anta detaljplan för X m.fl., Kungälv kommun, endast på sådant sätt att del av den allmänna platsen LOKALGATA/ parkering sydväst om fastigheten Y blir allmän plats NATUR. Se domsbilaga B.

Dok.Id 1399506

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00–16:30
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

V F och **C W** har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska tillåta ändring av detaljplanen med stöd av bestämmelsen i 13 kap. 17 § andra stycket sista meningen plan och bygglagen (2010:900), PBL, om ändring av ringa betydelse. Avseende servitutsbrunnen Glöskär ga:2 ska 1958 års detaljplan gälla, dvs. grönområdet vid brunnen ska fortsätta att betecknas som Allmän plats, park, i stället för Allmän plats lokalgata/parkering. Vändplatsen ska finnas intill brunnen. Inga ändringar ska göras beträffande servitut och gata. Brunnen ska förbli belägen på grönområdet/parkmarken X, dvs. anses ligga på mark för Glöskärs Parkmark/Samfällighetsförening/Naturmark/ga/Glöskär ga:11.

Kungälv kommun har medgett att detaljplanen får ändras vad gäller marken där brunnen är placerad, från allmän plats/lokalgata med parkering till allmän plats/naturmark. Kommunen har motsatt sig att mark- och miljödomstolens dom ändras i övrigt.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

V F och **C W** har anfört detsamma som vid mark- och miljödomstolen, med i huvudsak följande tillägg och förtydliganden:

De värnar sin sötwaterbrunn som enligt provtagning har tjänligt vatten. Vändplatsen är nödvändig för räddningsfordon, post och sophämtning. På vändplatsen råder parkeringsförbud. Ansvarig för skötseln av vägmarken/lokalgatan är Glöskärsuddens vägförening. För skötseln av brunnen och brunnsmarken svarar samfällighetsföreningen Glöskär Parkmark.

Kungälv kommun har vidhållit vad man tidigare anfört, dvs. i huvudsak följande:

I gällande detaljplan från år 1958 var brunnen redovisad inom allmän plats, vägmark. I den nu aktuella detaljplanen är brunnen också redovisad inom allmän plats, lokalgata/parkering. Ingen förändring i sak har skett med brunnen och inga rättigheter har

förändrats vad gäller nyttjandet av brunnen. Frågan om brunnens placering på allmän plats/vägmark/lokalgata eller allmän plats/naturmark saknar särskild betydelse för kommunen. Vad gäller vändplatsen bör den redovisas vid vägens slut och ingen annanstans.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

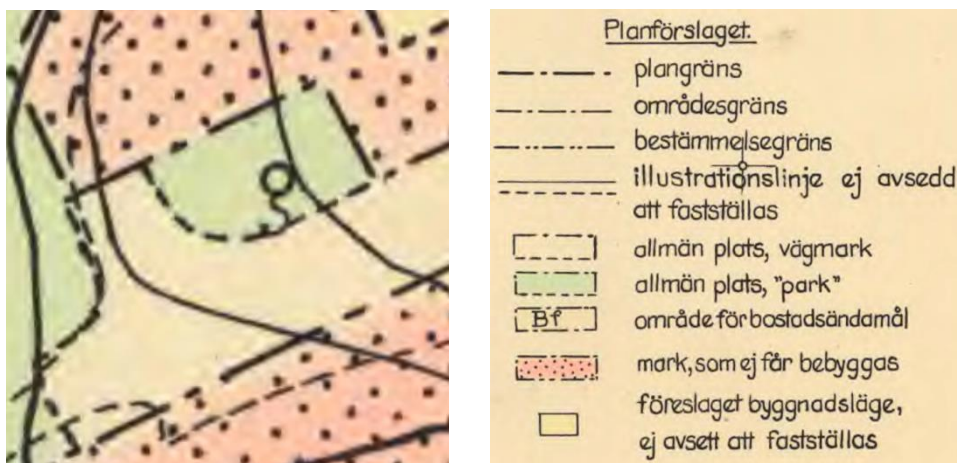
Av 1 kap. 2 § PBL framgår att det är en kommunal angelägenhet att planlägga användningen av mark och vatten. Bestämmelsen ger kommunen möjlighet att inom förhållandevis vida ramar avgöra hur marken inom den egna kommunen ska disponeras.

Enligt 4 kap. 36 § PBL ska detaljplanen vara utformad med skälig hänsyn till befintliga bebyggelse-, äganderätts- och fastighetsförhållanden som kan inverka på planens genomförande.

Av 13 kap. 17 § PBL följer att den myndighet som prövar ett överklagande av ett beslut att anta en detaljplan endast ska pröva om det överklagade beslutet strider mot någon rättsregel på det sätt som klagandena har angett eller som framgår av omständigheterna. Detta kan sägas innebära att den materiella prövningen är begränsad; i praktiken stannar den i många fall vid en bedömning av om beslutet att anta en detaljplan ligger inom ramen för det handlingsutrymme som de materiella reglerna ger kommunen. Om myndigheten vid en sådan prövning finner att beslutet strider mot en rättsregel, ska beslutet upphävas i sin helhet. Annars ska beslutet fastställas i sin helhet. Beslutet ska inte upphävas om det är uppenbart att felet saknar betydelse för avgörandet. Om kommunen har medgett det, får dock beslutet upphävas i en viss del eller ändras på annat sätt. Ändringar av ringa betydelse får göras utan kommunens medgivande. Med ändringar av ringa betydelse avses enligt förarbetena (prop. 1985/86:1 s. 827) rena förbiseenden, tankefel, skrivfel eller liknande.

Av utredningen i målet framgår bl.a. följande:

Inom detaljplaneområdet ska det fortsättningsvis vara enskilt huvudmannaskap för allmän plats, dvs. kommunen är inte huvudman. I genomförandebeskrivningen föreslås att två av de gemensamhetsanläggningar som berörs av planen, anläggningen för allmän plats Lokalgata (Glöskär ga:1), och anläggningen för allmän plats Natur, tidigare park, (Glöskär ga:11), ombildas genom förrättning hos Lantmäteriet. För servitutsbrunnen finns en gemensamhetsanläggning för borrhållning (Glöskär ga:2). Inom planområdet ansvarar Glöskärs Parkmark Samfällighetsförening för parkmarken och brunnen medan Glöskärsuddens Vägförening ansvarar för vägmaken. Vidare framgår att fastigheterna är anslutna till det kommunala vatten- och avloppsnätet och att vattnet i servitutsbrunnen är tjänligt som dricksvatten. Det är de till brunnen närliggande fastigheterna som har servitut avseende rätten att hämta vatten där. Av den nu gällande detaljplanen, en byggnadsplan från 1958 framgår att servitutsbrunnen Glöskär ga:2 är placerad på parkmark.

Utsnitt ur gällande plankarta, med servitutsbrunnen inom parkområdet

För att tolka byggnadsplanen används de vid tiden för planens framtagande gällande anvisningarna från Kungliga Byggnadsstyrelsen publikation 1950:2 "Beteckningar på plankartor mm samt bestämmelser till detaljplaneförslag". Av denna framgår att byggnadsplaners gränslinjer utförs lika som i stadsplaner. På sidan 14 framgår att "I åtskilliga fall då park eller plantering gränisar till gata eller torg, t. ex. då en gatutrafikled avses att sträcka sig genom ett större parkområde, kan det däremot vara önskvärt att stadsplanen medger sådana mindre gränsavvikelser, som icke vid planens uppgörande kunna förutses men senare påkallas i samband med gatans eller

planterings utförande. I dylika fall kan gränsen utmärkas med sådan prickad linje (punkter) som återfinnas vid beteckningen »Gränslinjer ej avsedda att fastställas». På bilden ovan framgår att gränslinjen mellan den grönmarkerade parkmarken och vägmarken är en sådan streckad linje.

Som redovisats ovan framgår det av 4 kap. 36 § PBL att en detaljplan ska vara utformad med skälig hänsyn till befintliga bebyggelse-, äganderätts- och fastighetsförhållanden som kan inverka på planens genomförande. Av antagandehandlingen framgår att om detaljplanens mål ska kunna uppfyllas måste två gemensamhetsanläggningar ombildas. Ett genomförande kan försvåras då det av utredningen i målet framgår att de samfällighetsföreningar som ansvarar för gemensamhetsanläggningarna har varit negativt inställda till ombildningen inom området där brunnen är belägen. I detaljplanen ändras markanvändningen där servitutsbrunnen är placerad från parkmark till lokalgata/parkering. Kommunen har anfört att inga rättigheter avseende brunnen har påverkats av detaljplanen och i genomförandebeskrivningen framförs att anläggningen ska vara kvar i sin befintliga form. Inget i handlingarna styrker dock att detta skulle vara möjligt. Enligt Mark- och miljööverdomstolens bedömning finns det en uppenbar risk att brunnen, vid ett genomförande av planen, inte längre kan fungera som vattentäkt och därmed att gällande servitut påverkas.

Mot bakgrund av det anförda kan kommunen inte anses ha tagit de hänsyn som den enligt ovan nämnda bestämmelse är skyldig att ta. Beslutet att anta detaljplanen strider därmed mot bestämmelsen i 4 kap. 36 § PBL. Mark- och miljööverdomstolen finner dock att med den av kommunen medgivna ändringen av den aktuella allmänna platsmarken kan detaljplanen utformas med skälig hänsyn till befintliga förhållanden. Med stöd av 13 kap. 17 § PBL ska detaljplanen och mark- och miljödomstolens dom ändras i enlighet med domslutet.

Denna dom får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Fredrik Ludwigs och Mikael Hagelroth, referent, tekniska rådet Tommy Åström samt hovrättsrådet Ulf Wickström.

Föredragande har varit Liselotte Haraldsson.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2017-11-10
meddelad i
Vänernsborg

Mål nr P 2330-17

KLAGANDE

1. C W

2. V F

MOTPART

Kungälv kommun
442 81 Kungälv

ÖVERKLAGAT BESLUT

Kungälv kommuns beslut den 24 maj 2017 i ärende nr KS2011/1753, se bilaga 1

SAKEN

Detaljplan för fastigheten X m.fl. i Kungälv kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandena.

BAKGRUND

Kommunstyrelsen i Kungälv kommun beslutade den 24 maj 2017 (§ 183/2017, dnr KS2011/1753) att anta detaljplan för fastigheterna X m.fl. Syftet med detaljplanen är att skapa förutsättningar för att anpassa befintliga byggrätter för helårsboende genom medgivande av större byggnadsarea, då vatten- och avloppsledningar anslutits till det kommunala ledningsnätet. Härtill kommer att vägområdet förlängs i enlighet med befintliga förhållanden samt sker en reglering av sk prickmark.

YRKANDEN M.M.

V F (Glöskär 1:26) har överklagat beslutet att anta detaljplanen och yrkat att beslutet ska ändras på sätt att grönområdet vid brunn (Glöskär GA:2) på fastigheten X ska betecknas som Allmän plats, park som den alltid gjort istället för som Allmän plats lokalgata/parkering. V F har anfört bland annat följande som grund för sitt yrkande. I planen för ”Hermansby 27” från 1958 är brunnen placerad på ”allmän plats, park”. Det är galeat att lägga en sötvattens- brunn i kustnära område på lokalgata/parkering. En unik dricksvattentäkt utan saltvattensinslag är en naturresurs och vattenhushållning ingår i en hållbar utveckling. Brunnsvattnet används idag för bevattning och som en dricksvatten- reserv. Det är viktigt att värna detta vatten även om området idag har kommunalt vatten och avlopp. Brunnen har dessutom både natur- och kulturvärde.

C W (Glöskär 1:45) har överklagat beslutet att anta detaljplanen och yrkat att beslutet ska ändras dels på sätt att servitutsbrunnen ga:2 ska ligga på mark för Glöskärs Parkmark Samfällighetsförening/Naturmark/gemensamhetsanläggning/ Glöskär ga:11, dels på sätt att området som gränsar till servitutsbrunnen ska benämnas vändplats. C W har som grund för sina yrkanden anfört bland annat följande. Den gemensamma servitutsbrunnen har nu placerats på Glöskärs vägförenings mark ga:1, vilket är felaktigt. Eventuellt bör aktuella områden justeras något för att utöka vändplanen, men brunnen ska inte ligga på lokalgatans mark. Samfällighetsföreningen för lokalgatan har beslutat att området som gränsar till servitutsbrunnen ska användas och skyltas upp som vändplats dels på grund av

behov av en allmän vändplats, dels så att parkerade bilar inte ska påverka dricksvattnets kvalitet eller vattenledningarna genom eventuella föroreningar/utsläpp/belastningar. Det förutsätts att beslutet gällande den privata lokalgatan gäller och det vore en fördel att förtydliga detta på plankartan mm.

Kungälv kommun har bestritt bifall till överklagandena samt därvid anfört bland annat följande. I gällande detaljplan från 1958 (aktnr 27) är brunnen redovisad inom allmän plats, vägmark. Studerar man områdesgränsen på plankartan (streck, prick, streck osv) framgår att området där brunnen ligger avskiljs från körytan med en streckad linje men att den ändå ligger inom allmän plats, vägmark. I den nu aktuella detaljplanen är brunnen fortsättningsvis också redovisad inom allmän plats, Lokalgata/parkering. Ingen förändring i sak har skett med brunnen och inga rättigheter har förändrats vad gäller nyttjandet av brunnen. Frågan om brunnens placering på allmän platsvägmark/lokalgata eller allmän plats/naturmark saknar särskild betydelse för kommunen. Samfällighetsföreningen för lokalgatan styr själv över på vilket sätt gata/parkering anläggs inom det angivna området på plankartan. Vägen har i den nu aktuella planen förlängts, varvid ny vändplats har skapats vid vägens slut. Kommunen har gjort bedömningen att vändplatsen ska redovisas vid vägens slut och ingen annanstans. I dagsläget har samfällighetsföreningen för lokalgatan inte anordnat några besöksplatser på annat ställe utmed gatan. Besöksplatser kan behövas och denna plats, invid brunnen, är den enda som haft planstöd. I det nu antagna planförslaget har flera p-platser för besökande gjorts möjliga i närheten av områdets entré och befintlig nätstation.

V F och **C W** har i gemensam skrivelse genmält bland annat följande.

Kommunens påståenden om brunnens placering på vägmark är felaktigt. Vägens dragning med vändplatsen framgår också tydligt på kartan för ”Hermansby 27”. Vändplanen fungerar som vändplan för postbilarna alla vardagar, för sopbilar och räddningsfordon vid vinterväglag. Vägen är delvis obrukbar vid svåra vägförhållanden i samband med storm, högt vatten, ishalka och snö. Vändplatsen vid vägens slut – efter en brant backe – är inte heller alltid användbar. Den ligger ibland under vatten.

DOMSKÄL

Det är en kommunal angelägenhet att planlägga användningen av mark och vatten (se 1 kap. 2 § plan- och bygglagen [2010:900], PBL). Det är alltså kommunen som, inom vida ramar, avgör hur bebyggelsemiljön ska utformas i kommunen.

Den domstol som prövar ett överklagande av ett beslut att anta, ändra eller upphäva en detaljplan ska endast pröva om det överklagade beslutet strider mot någon rättsregel på det sätt som klaganden har angett eller som framgår av omständigheterna (se 13 kap. 17 § PBL). Om domstolen vid prövningen finner att beslutet strider mot en rättsregel, ska beslutet upphävas i sin helhet. Annars ska beslutet fastställas i sin helhet. Delvis upphävande eller ändringar av beslutet får endast göras om kommunen har medgett det eller om det är fråga om ändringar av ringa betydelse.

Domstolens prövning stannar i många fall vid en bedömning av om beslutet att anta en detaljplan ligger inom ramen för det handlingsutrymme som reglerna i PBL ger kommunen. Hänsyn ska tas till både allmänna och enskilda intressen (se 2 kap. 1 § PBL). Vid en avvägning mellan dessa intressen ska skälig hänsyn tas till bland annat befintliga bebyggelse-, äganderätts- och fastighetsförhållanden som kan inverka på planens genomförande (se 4 kap. 36 § PBL). De avvägningar som kommunen har gjort mellan olika samhällsintressen blir, om kommunen har hållit sig inom sitt handlingsutrymme, inte föremål för överprövning (se Mark- och miljööverdomstolens avgörande MÖD 2014:12).

Mark- och miljödomstolen bedömer att kommunen har handlagt aktuellt planärende på ett formellt riktigt sätt och hållit sig inom det handlingsutrymme som kommunen har vid detaljplaneläggning. Domstolen anser att det som V F och C W har anfört om beteckningen av området kring servitutsbrunnen och vändplatsens placering, vid en avvägning mellan deras enskilda intressen och de intressen som planen syftar till att tillgodose, inte utgör tillräckliga skäl för att upphäva antagandebeslutet. Det har inte heller i övrigt framkommit något som utgör skäl att upphäva beslutet eller att delvis ändra beslutet. Ett genomförande av detaljplanen kan vidare inte anses medföra sådana olägenheter för V F och

C W att beslutet om detaljplanen ska upphävas. Det noteras därvid särskilt att all allmän platsmark inom detaljplanen har enskilt huvudmannaskap, varför det är de olika samfällighetsföreningarna inom området som råder över hur aktuella markområden faktiskt ska inrättas. Förändringar beträffade servitut och gemensamhetsanläggningar kan endast ske genom lantmäteriförrättning. Mark- och miljödomstolen finner således att överklagandena ska avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV 427)

Överklagande senast den 1 december 2017.

Ulf Klerfalk

Rolf Dalbert

I domstolens avgörande har deltagit chefsrådmannen Ulf Klerfalk, ordförande, och tekniska rådet Rolf Dalbert. Föredragande har varit beredningsjuristen Charlotte Stenberg-Magnusson.

